

BOEKBESPREKINGEN

Dr. P. Wirz: Anthropologische und Ethnologische Ergebnisse der Central Neu-Guinea Expedition 1921—1922, Nova Guinea, vol. XVI, Ethnographie, Livr. 1, Leide 1924.

Op grond van zijn anthropologisch, zoowel als van zijn ethnologisch onderzoek komt Schr. tot de overtuiging, dat het geheele centrale bergland van Nieuw-Guinee, Zuidelijk van de Van der Willigen- en Idenburg-rivier, vermoedelijk door één groote stam wordt bewoond, die in onmiddellijke betrekking staat tot de bergbewoners aan de Zuid-zijde van den centralen bergketen en zich zeer waarschijnlijk zelfs aansluit aan de in het gebergte van de Eilanden-rivier, alsook in het gebied der zijrivieren van den Digoel levende volksgroepen. Wirz meent, dat de door de Lorentz-expeditie ontdekte Pesechems, Zuidelijk van den centralen keten levend, slechts een deel van de geheele en zeer homogene Centraal-Nieuw-Guinee-bevolking uitmaken.

Of deze bergbewoners uit het Noorden dan wel uit het Zuiden in dat centrale gebied zijn gekomen, durft Schr. niet te beslissen. Wel meent hij te mogen aannemen, dat zij reeds langen tijd in het thans door hen bewoonde gebied gevestigd zijn geweest en dat zij behooren tot een der oudste volksgroepen in Nieuw-Guinee, niet veel jonger zijnde dan de dwerggroepen van het groote eiland. Ook merkt hij op, dat deze bergstammen in menig opzicht meer overeenkomst vertoonen met de Zuidelijk levende stammen, zelfs met de Australiërs, dan met de Noordelijke groepen.

De inboorlingen van het Dika- en Panara-dal bleken lichamelijk in verschillende opzichten overeen te komen met de aan de Zuidzijde van het gebergte levende Pesechems en de Morups. Echter werden toch ook opmerkelijke verschillen geconstateerd. Voor de mannen vond Wirz als gemiddelde lichaamslengte 155,7 c.M. en voor de vrouwen 147,3 c.M.; ietwat grootere waarden dus dan Bylmer voor zijn Timorini vaststelde en nog grootere dan voor de Pesechems werden gevonden. Verder bleken deze Centraal-Papoea's volstrekt geen dwergachtigen habitus te bezitten. Opmerkelijk is het zeker, dat in Nieuw Guinee de lichaamslengte in het algemeen van het Zuiden naar het Noorden en tevens van het Westen naar het Oosten toeneemt.

Deze verschillen in lichaamslengte kunnen moeilijk aan milieu-factoren worden toegeschreven; eerder zou men die aan kruisingen, maar dan in verschillende graad, willen toeschrijven. Opvallend is verder ook, dat Schr. geen verschil in huidkleur kon opmerken bij de beide geslachten en dat het haar der vrouwen korter was dan dat der mannen.

De Centraal-Papoea's bleken menschen te zijn van kleine, echter geen dwergachtige gestalte; hun hoofdvorm is meso-dolichocephaal, zij hebben een breed en weinig prognath gelaat, een breeden neus, korte romp en matig lange extremiteiten. In hun lichaamseigenschappen staan zij in tusschen de brachycephale stammen van kleine gestalte aan de Zuidzijde van den centralen bergketen en de meso-dolichocephale groepen van lange gestalte der Zuid- en Noordkust.

In deze belangrijke studie, versierd met talrijke en zeer fraaie afbeeldingen, vindt men verder nog interessante opmerkingen omtrent de geestelijke eigenschappen dezer Papoea's, omtrent hun sociale organisatie, hun religieuze voorstellingen, familielevens, voeding, jacht, huisvesting, dorpsaanleg, werktuigen, wapenen en sieraden, zang en dans, omtrent handel en verkeer, alsook betreffende de taal.

K. de Z.

Otto Schlaginhaufen: Die menschlichen Skeletreste aus der Steinzeit des Wauwilersees (Luzern) und ihre Stellung zu andern anthropologischen Funden aus der Steinzeit. Eugen Rentsch Verlag, Erlenbach—Zürich, München und Leipzig, 1925.

Een grondige en zeer gedetailleerde studie, zooals wij die van den zeer ervaren Züricher anthropoloog verwachten!

Het bewerkte materiaal is afkomstig uit het tot land geworden Wauwilermeer, in het Noordelijk deel van het canton Luzern, Westelijk deel van het breede Ronbach-dal. De cultuurresten, welke in de paaldorpen dezer streek werden gevonden, zijn zuiver-neolithisch. Aan menselijke overblijfselen stonden ter beschikking:

1. het skelet van een vrouwelijk individu van kleine gestalte (W_1).
2. een linker dijbeen (W_2).
3. een linker hielbeen (W_3).
4. een linker bovenarmbeen, twee defekte bekkenstukken en een linker dijbeen (W_4).
5. een schedelcalotte, een stuk van een bovenkaak, een defekt rechter spaakbeen, een rechter metacarpale IV, een defekt rechter dijbeen, een defecte knieschijf en de defekte diaphysen van beide scheen- en kuitbeenderen (W_5).
6. een linker kruinbeen (W_6).
7. een schedeldak (W_7).

Na een uitvoerige beschrijving dezer skeletstukken worden zij vergeleken, zooal met de verschillende palaeolithische vondsten (Mauer, Ehringsdorf, Neandertal, Grimaldi, Aurignac, Combe-Capelle, Brünn, Podhaha, Brùx, Predmost, Galley-Hill, Cromagnon, Baoussé-Roussé, Le Placard, Chancelade, Obercassel, Freudenthal, Ofnet, Kaufertsberg), als met neolithische skeletdeelen (paaldorpen, land-neolithicum).

Schr. komt tot de conclusie, dat zijn anthropologisch materiaal waarschijnlijk dateert uit een vroege periode van het paaldorp-neolithicum, misschien zelfs uit het mesolithicum. W_4 vertoonen de meeste overeenkomst met skeletdeelen van de recente bevolking, terwijl vooral W_1 en W_5 — de belangrijkste vondsten — daarvan zeer sterk verschillen. De onderkaak van W_1 vertoont in menig opzicht overeenkomst met oud-palaeolithische exemplaren, terwijl ook het gelaatsdeel van dezen schedel zeer gelijkt op den schedel van den Neandertal-mensch. Aan den anderen kant werden echter vele punten van overeenkomst geconstateerd met den Grimaldi-schedel en dien van Le Placard, alsook met de crania van Chancelade, Obercassel, Ofnet en Kaufertsberg. De meeste overeenkomst werd echter opgemerkt met de Negroïden van Grimaldi en den schedel van Le Placard. Het geheele skelet W_1 bezit eigenschappen, welke aan de neolithische variatie-grens liggen, tendeele echter deze overschrijden. Echter vertoont W_1 ook overeenkomst met neolithische skeletten, gevonden in Silezië en Bohemen. In de recente bevolking van Europa kon echter dit type volstrekt niet weergevonden worden, wèl daarentegen werd, vooral in de configuratie van het neus-skelet, overeenkomst opgemerkt met schedels van Afrika, Melanesië, Malakka (R. Martin), Nieuw-Caledonië (Sarasin) en Nias (Kleiweg de Zwaan). Het dijbeen W_5 geleek in menig opzicht opvallend op dat van den Homo Neandertalensis en kan daarom Neandertaloïd worden genoemd. Echter de laag, waarin dit dijbeen werd gevonden, sluit volstrekt uit, dat het aan een Neandertaler zou hebben toebehoord, terwijl ook de bij het dijbeen gevonden schedelcalotte duidelijk afwijkt van het Neandertal-type.

Men heeft dus in de beide belangrijkste vondsten van Wauwilermeer (W_1 en W_5) wel eene zeer merkwaardige en eigenaardige combinatie van eigenschappen.

In het neolithicum leefden verwanten der vrouw van kleine gestalte van Wauwilermeer in Bohemen, Silezië en Mecklenburg, echter de bezitter van het robuuste dijbeen (W_5) staat tot dusverre in het neolithisch vondst-materiaal nog volstrekt alleen.

K. de Z.

*„The Crime and Trial of Leopold and Loeb”
Maureen Mc. Kernan (Allen and Unwin,
8/6) 1925.*

Leonard Woolf, in eene „anregende” bespreking ervan in *The Nation and the Athenaeum*, 28 Maart 1925, noemt het een merkwaardig en boeiend boek. Hij ziet in de beide jeugdige millionair-moordenaars „silliness and cleverness, their vulgarity, their ruthless lack of ordinary emotion, and their fantastic determination to be nietszchean and supermen”. In de redevoeringen van advocaat en openbaar ministerie ziet Woolf openbaring van amerikaanschen geest en beschaving: een mengsel van „childishness with great social and judicial enlightenment”. Maar er bleef geen twijfel over omtrent de psychologie der beide moordenaars, dank zij de ingaande en vrije, wetenschappelijke behandeling. Hij verbaast zich, dat ondanks den eisch van doodstraf, door het publiek klaarblijkelijk gesteund, het vonnis levenslange tuchthuisstraf oplegde. Volgens den schrijver van het boek was er geen bijzonder motief bij de daders, alleen maar het sidderend genot van de daad.

S. R. S.

W. Scheidt, Familienbuch. Anleitungen und Vordrucke zur Herstellung einer Familiengeschichte. J. F. Lehmann's Verlag, München 1924.

In het Anthropologisch Instituut van Martin te München bestaat een consultatiebureau, dat inlichtingen geeft aan personen, die hun familie wenschen te beschrijven. W. Scheidt, die gedurende eenige jaren aan deze instelling verbonden was en in 1923 een aanbevelenswaard boek over erfelijkheidsonderzoek bij den mensch heeft geschreven, is thans op het goede denkbeeld gekomen een „familieboek” samen te stellen, bedoeld om als eigendom der familie geregeld, van het huwelijk af, te worden ingevuld.

Hiertoe is in een inleiding van 22 bladzijden uiteengezet, op welke wijze men biologische gegevens omtrent zichzelf en zijn gezin, niet alleen voor de vergetelheid bewaren kan, maar tevens dienstbaar kan maken voor later gebruik bij opvoeding, beroepskeuze enz. Op eenvoudige wijze wordt aan de hand van schema's verklaard, hoe een stamlijst wordt gemaakt. Ieder persoon krijgt een cijfer of letter, zoodat bij de latere persoonsbeschrijving de plaats op de begeleidende stamlijst gemakkelijk wordt teruggevonden. Eenige photo's zijn aan de tekst toegevoegd ter toelichting op welke wijze men gelaatstrekken beschrijft en hoofdmetingen verricht. De rest van het boek is grootendeels blanco gelaten, behalve kleine aanwijzingen op de verschillende bladzijden, hoe zij moeten worden ingevuld.

Behalve van lichamelijke en geestelijke eigenschappen, bedoelt dit familieboek tevens een beeld te geven van den levensloop der personen en hun gezondheids-toestand in de verschillende levensjaren. Ook voor afbeeldingen is ruimte beschikbaar gelaten.

Scheidt heeft dit „Familienbuch” zeer smaakvol laten uitgeven in quarto-formaat op perkamentachtig papier en met fraaien linnen band, zoodanig gebonden,

dat de latere toevoeging van extra-bladen mogelijk is. Natuurlijk is het de wensch die ook door den schrijver wordt uitgesproken, dat een copie van den inhoud der familieboeken later — desgewild anonym — in een Centraal Archief wordt neergelegd. Wanneer gelijktijdig in de pers, ook van geneeskundige zijde, de aandacht op het belang van een dergelijke familiebeschrijving wordt gevestigd, is zulk een uitgave zeker een voortreffelijk middel om algemeene belangstelling voor de erfelijke eigenschappen van den mensch aan te kweeken. Moge spoedig een uitgever in Nederland bereid zijn het risico van een overeenkomstig „familieboek” op zich te nemen.

M. A. v. H.

Samuel J. Holmes „A Bibliography of Eugenics”, University of Columbia Publications in Sociology, XXV, pp. 1—514. University of California Press, Berkeley California, 1924.

Een uitnemend, ja onmisbaar werk: 500 bladzijden met geclassificeerde titels over eugenetiek! In niet minder dan 40 rubrieken is de titelmasa ingedeeld, ik wil b.v. noemen: bekende families, de erfelijke factor in de misdaad, erfelijkheid van begaafdheid, ras, natuurlijke selectie bij den mensch, selectieve invloed van kindersterfte, selectie door stad en industrie, raciale invloed van den godsdienst, rasmenging, etc. Voor de betr. literatuur in de Engelsche, Duitsche en Fransche talen is het werk zoo volledig als maar redelijk verwacht kan worden, ja meer, doch, behalve dat één Noordsch tijdschrift gebruikt is, wordt verder alles wat in andere talen verscheen verwaarloosd. Dit is zeker zeer wel te verklaren, zelfs wel te verontschuldigen, maar niet te rechtvaardigen en wel degelijk te betreuren, des te meer, daar juist zulk een ommissie niet aangevuld kan worden. — Jammer is ook, dat op het einde van het boek een algemeen namenregister ontbreekt, wat anders in dergelijke boeken regelmatig aangetroffen wordt. Wie nu het werk van een bepaald auteur wil kennen, moet dit in al de 40 rubrieken bijeenzoeken. Maar nog eens: het boek is voortreffelijk, het zal waarlijk van groot nut zijn bij het werk. Den schrijver warmen dank.

S. R. S.

A. C. Hagedoorn—Vorstheuveel La Brand. Soortvorming en Eugenetica. Acad. Proefschrift. Leiden 1924. Martinus Nijhoff, den Haag.

De denkbeelden over eugenetica van Mevrouw Hagedoorn zijn gerijpt na jarenlange onderzoekingen bij dieren, in samenwerking met den bekende Geneticus A. L. Hagedoorn, die na kort verblijf hier te lande, in Californië zijn woonplaats heeft gekozen. Wat uit het laboratorium der Hagedoorns verschijnt, draagt een zeer oorspronkelijken stempel en daar hun experimenteel genetisch onderzoek op een erkend hoog peil staat, mag degenen, die belang stelt in de evolutie van den mensch en zijn toekomstige erfelijke samenstelling, niet nalaten dit proefschrift te lezen.

Hij zal dan spoedig bemerken, dat de beschouwingen van de schrijfster een streng wetenschappelijken grondslag hebben en dat ze op merkwaardig heldere wijze zijn uiteengezet. Tevens voelt hij zich onmiddellijk geplaast tegenover nieuwe vraagstukken betreffende de erfelijkheidsbeweging bij den mensch.

Voor wie niet vertrouwd is met de wet van Mendel, waaraan ook de overerving bij den mensch — evenals die bij plant en dier — gebonden is, kan in deze aankondiging geen volledige verklaring van het betoog der schrijfster gegeven worden. Toch wil ik trachten enkele punten toe te lichten:

Wanneer men inziat, dat niet kenmerken en eigenschappen als zoodanig van ouders op kinderen overgaan, maar bepaalde ontwikkelingsfactoren, die voor de wording van een bepaalden verschijningsvorm noodzakelijk zijn, zal het begrijpelijk wezen, dat een organisme erfactoren bezitten kan, welke nimmer in zijn verschijningsvorm tot uiting behoeven te komen. Bij de ontwikkeling van elke kiem tot organisme beslissen de omstandigheden en de geheele constellatie der overige erfactoren, of een bepaalde factor al of niet een rol zal spelen. Zoo is het ook mogelijk, dat bij paring tusschen twee levende wezens erfactoren worden vereenigd, die den grondslag geven tot een verschijningsvorm, die nog nimmer bij een der voorouders is voorgekomen, dus als een nieuwe combinatie ontstaat. Dit is een verschijnsel, dat zich telkens kan voordoen en volgens de Hagedoorns de bron is van de erfelijke variabiliteit, zooals men die in de natuur waarneemt. (De variabiliteit, door verschillende uitwendige omstandigheden bij een erfelijk identiek materiaal — de z.g. modificatie — wordt hier buiten beschouwing gelaten).

Door onderzoekingen is gebleken, dat die groote variabiliteit tengevolge van het bezit van verschillende, telkens weer op andere wijze gecombineerde erfactoren, welke steeds het ontstaan geeft aan nieuwe variaties — gaandeweg aanzienlijk vermindert in een groep van wezens, die genoodzaakt zijn zich hoofdzakelijk binnen de groep zelf voort te planten. Zulk een groep, die aangepast is aan de locale levensvoorwaarden en zich niet mengt met leden eener andere groep, vormt volgens Mevr. Hagedoorn, een nieuwe soort. Een soort ontstaat dus, volgens haar definitie, wanneer een groep met aanvankelijk voldoende potentiële variabiliteit onder omstandigheden komt, waarbij zij zich als groep kan handhaven en door de onderlinge voortplanting zuiver gaat worden voor een stel van erfactoren. De variabiliteit neemt dan langzamerhand af, tenzij door menging met een andere soort later weer een bontheid van variaties tot stand komt. Het voortbestaan van zulk een nieuwe soort hangt af van de verhouding van soort-echte paringen tegenover de soort-vreemde. Vandaar dat er verschillende hoendersoorten, verschillende hondensoorten en — zooals de schrijfster vermoedt — ook verschillende menschensoorten naast elkaar blijven voortbestaan. Het laatste ziet men b.v. bij groepen, welke geographisch — b.v. door bergketens of door water — van elkaar gescheiden zijn, bij indeeling in kasten enz. Het begrip *ras* van de anthropologen behoeft niet noodzakelijk met het *soort*begrip der Hagedoorns samen te vallen. Binnen een ras kunnen dus volgens hen soorten voortkomen.

Dit is een definitie van het soortbegrip, dat, zooals men ziet, geheel anders is dan dat van Darwin, die — de variabiliteit als gegeven aannemend — aan de natuurlijke teeltkeus het ontstaan van soorten overliet.

Bij een op de boven beschreven wijze zuiver geworden groep, zal de kans op ontstaan van nieuwe variaties bij onderlinge voortplanting dus kleiner worden en daarmede ook het ontstaan van minder gewenschte, b.v. pathologisch erfelijke afwijkingen. Kruising met leden van een andere groep, met andere erfelijke samenstelling geeft grootere variabiliteit en zou daarmede de kans op ziekelijke afwijkingen verhoogen, ook wanneer het huwelijk tusschen op zich zelf normale personen gesloten wordt. Vandaar, dat volgens de schrijfster, gestreefd moet worden naar een studie van menschelijke groepeeren en van den invloed harer zuiverheid of onzuiverheid op den oorsprong van erfelijke afwijkingen.

Ongetwijfeld zal het van het grootste belang wezen, den invloed van kruising tusschen groepen van menschen, zooals ze met de soortsbepaling van Hagedoorn samenvallen, te bestudeeren. Hoeveel verwikkelder de verhoudingen zich bij den mensch mogen voordoen dan bij de proefmuizen van Hagedoorn — toch zijn er proefnemingen op groote schaal aan den gang, die onze voortschrijdende cultuur vanzelf met zich meebrengt — tengevolge van uitbreiding der communicatiemiddelen, ten gevolge van de nivellering van standen, het wegvallen van scheidingsmuren van godsdienstige overtuigingen.

Welke invloed zal b.v. de steeds toenemende kruising tusschen Israëliet en Ariër op de samenstelling der Europeesche bevolking hebben? Zal deze (ik bouw hier voort op de hypothese der Hagedoorns) de variabiliteit verhoogende, tevens een reeks van nog niet gekende ongunstige variaties over Europa en de Nieuwe Wereld verspreiden? — Vergeten wij bij dergelijke theoretische voorstellingen niet, dat in de muizenkolonies van Hagedoorn bij kruising weliswaar een reeks van minder gewenschte psychische eigenschappen zijn ontstaan, die nimmer bij onderlinge voortplanting verschenen: de muizen met knippende oogleden, de muizen met woelzucht, een eigenschap, die aan hun moederlijk inzicht schade deed — maar, dat toch even goed, op grond dezer aan dezelfde wet gehoorzame variabiliteit een muis kan geboren worden, die zijn muizenbroeders tot voorbeeld strekt. Laat men een oogenblik vrij spel aan de verbeelding, en denkt, dat de dansende muizen, die als noviteit bij kruising verschenen, kunstenaars in de muizenwereld waren — zou men dan niet, dit overdragend op de erfelijkheidsbeweging bij den mensch, die variabiliteitskansen met onverwachte noviteiten verkiezen, boven een steeds zich herhalende eentonigheid? dan maar op den koop toenemend *die* nieuwe variëteiten, welke de samenleving minder te stade komen?

Natuurlijk zijn dit geen vraagstukken, waarvan men zich met een grapje af kan maken. Zoodra menging tusschen zeer uiteenlopende menschenrassen in het spel is, heeft de ervaring reeds op minder gunstige uitkomsten bij den mensch gewezen. Het is de hoogste tijd, die uitkomsten nader te toetsen. Mannen als de eugeneticus Lundborg in Zweden, de anthropoloog E. Fischer in Duitschland en anderen hebben daarmede reeds een ernstig begin gemaakt. Maar in een tijd als de huidige, waar huwelijken buiten beperkte grenzen niet meer te keeren zijn — hoede men zich voor het aankweken van overdreven gevoel van eigenwaarde en onderlinge haat, die — stel dat men recht heeft de menschheid in soorten te verdeelen — elk streven naar eng omschreven soortzuiverheid met zich mede zou dragen.

M. A. v. H.

Elephants and ethnologists by prof. G. Elliot Smith. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. Ltd.

New York: E. P. Dutton & Co., 1924.

Onder deze, de nieuwsgierigheid prikkelende titel, publiceert prof. Elliot Smith een boek, dat de strekking heeft, bij te dragen tot de geloofsovertuiging, dat akkulturatie de enig-werkelijke stuwende kracht is in de ontwikkeling der mensheid en dat Egypte de bron was, die de aanvankelijk onvruchtbare akkers van alle ethniese groepen met hogere ontwikkeling, het levenwekkende water heeft gebracht. Deze beeldspraak is niet sterk genoeg. Niet de kracht, welke het sluimerende leven wekte, kwam uit Egypte, maar 't kultuurgoed zelf heeft de overige mensheid slechts voor 't overnemen gehad. De Egyptenaren gaven, — alle andere volken namen.

Dit is 't romantiese thema van de werken van Elliot Smith, Perry, e.a. Bovengenoemd boek is slechts één van de vele, bestemd om de ontleningstheorie te verkondigen. Het geldt tans, aan te tonen, dat de kultuur van Centraal-Amerika, Peru en Mexiko afkomstig is uit Indië, dat op zijn beurt weer aan Egypte ontleende.

Tot voor een aantal jaren heeft de heersende richting in de ethnologie de overeenkomsten in kultuur, welke in zeer verschillende, van elkaar verwijderde landen te vinden zijn, toegeschreven aan ontwikkeling in dezelfde richting van in hoofdzaak zelfstandige menselijke groepen. Akkulturatie werd erkend, maar trad in de verklaring der feiten niet op de voorgrond.

Is ze teveel over 't hoofd gezien? Indien dit zo is, moeten de overeenkomstig-

heden, die er vóór pleiten, worden verzameld en belicht. Wenselijk, neen noodzakelijk daarbij is, dat men niet door een geconcentreerd zoeklicht enkele feiten met licht overgiet, om alle, die ertegen pleiten, in 't duister te zetten. Daarmee is de wetenschap niet gediend. Zulk een belichting is fantasties en romanties, maar de romantiek blijve uit de wetenschap.

Reeds Von Humboldt kende de kromme snuiten op Amerikaanse monumenten, waarop Elliot Smith zijn theorie baseert. Op de z.g. Stela B in Copan vindt men de kromme dingen, die inderdaad wel op olifantsnuiten schijnen te lijken. De mooie, afzonderlijk te verkrijgen afbeeldingen in het boek zijn houtsneden. Waarom geen fotografieën, welke eerder partijdige retoucheringen, ze mogen dan onbewust zijn, uitsluiten?

Over deze snuiten is reeds veel geschreven. Verschillende kultuur-historici schrijven ze aan tapirs toe, anderen aan de blauwe papegaai. Elliot Smith geeft afbeeldingen, zowel van Indiaanse voorstellingen van de blauwe papegaai als van de snuiten op de Stela B. Inderdaad blijken de laatste veel op olifantsnuiten te gelijken en nogal wat van de eerste te verschillen.

Maar olifanten leefden er nooit in Amerika. Alzo moeten de afbeeldingen zijn overgenomen. Die olifanten, zegt de schrijver, zijn *Indiese* olifanten. En hij meent, als hij de Indiese herkomst kan aantonen, eveneens klaar te zijn met 't bewijs, dat de Amerikaanse kultuur ontleend is aan Polynesië of Indo-China, waarachter dan natuurlijk Egypte staat als de wholesale-kultuurverspreider.

Laten wij eens aannemen, dat de overeenkomst met Indiese monumenten, welke de schrijver meent te kunnen konstateren, inderdaad door ontlening moet worden verklaard. Bewijst dit dan, dat de grondslagen der kultuur ook zijn overgenomen, dat de Amerikaanse beschaving haar wortels heeft in Azië?

De kunstenaar, die de Stela B maakte, heeft stellig nooit een olifant gezien. Elliot Smith toont dit zelf aan door 't feit naar voren te brengen, dat de maker 't oog voor 'n neusgat heeft gehouden en 't oor voor 't oog! (bl. 27). De schrijver put hieruit argumenten vóór overneming. Iemand die b.v. een tapir wilde afbeelden, welke hij kende, zou zulke fouten niet maken.

Maar hij ziet over 't hoofd, welk een tegenargument te smeden is uit dit feit. Overneming van onbegrepen kultuurgoed toch heeft zeer weinig betekenis.

Afrikaanse pygmaeën gebruiken tegenwoordig geweren. Hebben ze nu de Europese kultuur overgenomen? Dit zal toch niemand beweren. En dan is de vergelijking nog te gunstig. Als er bij een dwergstam een afbeelding gevonden was van een man met iets in de hand dat men met zeer veel goede wil voor een geweer kon houden, zou de konklusie van overneming der Europese beschaving even stevig staan als die van Elliot Smith betreffende overneming van Indiese kultuur.

Evenwel zijn de olifantskoppen (wonderlikerwijze is er geen enkele afbeelding van een hele olifant gevonden) niet 't enige „bewijs” voor de Indiese grondslag der Amerikaanse Kultuur. De goden vertonen ook overeenkomst. De Maya-god Chac (= de Mexikaanse Tlaloe) is de god van donder, regen, landbouw. Hij heeft vaak een snuitachtige neus en lange tanden. Deze god nu is Indra. Indra is altijd sterk geassocieerd met de olifant. Hij rijdt erop. En nu is de voorstelling zodanig gewijzigd, dat Indra, de olifant-berijder, is omgezet in een olifantshoofdige god. Dit zou gebeurd zijn op de lange weg over de Pacific. (bl. 56). Geen kleinigheid voorwaar. Op bl. 63 wordt de verandering weer toegeschreven aan de omstandigheid, dat de Indianen geen lastdieren kenden. Zo verwarde men Indra met de olifantshoofdige Ganesa.

Verwarring schijnt een veelvoorkomend proces te zijn geweest bij de overneming der Aziatische kultuur.

Seler zag in de afbeelding van een andere „olifant” een kalkoense haan, begeleider van de regengod. Onder de Pueblo-Indianen, de Zuni en de Hopi heeft de kalkoen nog heden dezelfde betekenis. Elliot Smith konkludeert (bl. 63),

dat blijkbaar de moderne Indianen hun voorgangers volgden en de verwarring voortzetten. Van een olifant tot een kalkoense haan il n'y a qu'un pas! Doch het is toch wel een zonderlinge overneming van kultuur, waarbij men van de dikhuidige reus een kalkoen maakt.

Het zou onbillik zijn, er niet op te wijzen, dat de schrijver nog wel andere argumenten noemt. Maar ze missen overtuigende kracht, doordat hij zelf te gauw overtuigd is. Men voelt onder de lektuur niet, dat de auteur door krities zoeken tot zijn konklusies gekomen is.

Over de kwestie van akkulturatie is 't laatste woord nog niet gesproken. Doch als men de waarheid wil benaderen, zal men de betrokken kulturen in haar geheel moeten vergelijken inplaats van hier en daar een overeenkomstig trekje tot grondslag te nemen. Want de laatste methode leidt tot 't aandragen van argumenten voor vooropgezette theorieën.

J. J. FAHRENFORT.

Max Hildebert Boehm, Europa Irredenta, eine Einführung in das Nationalitätenproblem der Gegenwart, Reimar Hobbing, Berlin, 1923. Prijs 7 GM.

Tot de belangwekkendste problemen op het gebied der Sociologie als der Sociographie behoort ongetwijfeld dat der nationaliteit. Men heeft vaak verklaard, dat het niet meer aan de orde was, dat de nationaliteit eigenlijk een verouderd afgedaan verschijnsel is. De afgelopen jaren hebben wel aangetoond, dat dit geenszins het geval is, wat de politiek betreft, en van het standpunt der twee genoemde wetenschappen is het verschijnsel nu even interessant als het ooit was. Het aangekondigde werk mag als eene uitnemende inleiding tot de studie genoemd worden: het is zeer levendig geschreven, de auteur beheerscht de uitgebreide stof volkomen, hij heeft een open oog voor alle uitingen van nationaliteit, waar hij die in Europa ook aantreft. Als bijdrage tot de nieuwste geschiedenis van Europa mag het boek dus ook geroemd worden. De schrijver toont duidelijk een zelfstandig oordeel te bezitten en is waarlijk geen chauvinist. Voor de studie der lastige nationaliteitskwesties in West- en Oost-Europa is hij zeer aan te bevelen, even goed als voor de niet minder ingewikkelde van de oude Donau-monarchie. Een kenmerkende eigenschap van het boek is wel, dat de stof verdeeld is niet naar de verschillende nationaliteiten, maar naar de historische ontwikkeling, en dat minder gediskuteerd en onderzocht wordt dan wel levendig voorgedragen en geschilderd. De lezing is hierdoor zeker aangenamer en boeiender geworden.

S. R. S.

Ellsworth Huntington. The Character of races, as influenced by physical environment natural selection and historical development. Scribner, N. York and London, 1924. Prijs ft. 17.5.

Huntington heeft in 1915 een boek uitgegeven, „Civilisation and Climate”, dat de aandacht heeft getrokken om zijn deugden en nog meer om zijn ondeugden. Hij past er een meer origineele dan verstandige methode in toe om de relatieve hoogte van verschillende beschavingen vast te stellen, ten einde dan te kunnen nagaan of die beantwoorden aan zijne klimaatstheorie; een werkelijk ernstig onderzoek kan men dit niet noemen, maar het was toch wel een frisch en zeker een „anregend” werk. In 1919 gaf hij „World Power and Evolution”, dat niet veel betekende en erg in het oorlogsteeken stond. Vanaf 1914 tot '24 deed hij 12 (zegge twaalf) boeken het licht zien, benevens verscheidene tijdschriftartikelen.

Het Amerikaansche klimaat schijnt op de quantiteit der voortbrengselen zeer gunstig te werken, wanneer wij ten minste *Huntington's* voorbeeld van snelle bewijsvoering willen volgen. Dit nieuwe boek is een waardig lid van de rij: vlug geschreven met een minimum van zaakkennis, geenerlei eischen aan de bewijsvoering en vaak groteske redeneeringen, bepaald heel nuttig om te leeren hoe men dergelijke moeilijke vraagstukken niet moet behandelen. Ietwat grondiger studie schijnt H. alleen gemaakt te hebben van Chineezers, IJslanders en Amerikanen. Karakteristiek is wel, hoe hij anekdoten lang uitmeet, b.v. de droeve geschiedenis van het Armenische meisje op p. 139—140. De begaafdheid van de onderdeelen van het Chineesche volk wordt bepaald door een lijst van de hogere ambtenaren uit 1910 en hun herkomst-plaatsen, samen 400 personen, heel aardig denkbeeld zulke lijsten te gebruiken, maar één is wel wat zuinig! en 400 personen op een volk van misschien 400 millioen zielen héél weinig! p. 161. Op pag. 235 geeft H. een tabel omtrent het aantal uitblinkende Europeanen na 1600 voorkomende in „*The encyclopaedia britannica*” en hunne verdeeling over de landen met de bevolking van 1800 en over de verschillende gebieden van geestelijken arbeid. Weer een heel aardig idee, maar vergat H. niet, dat ieder lexicon hoogst partijdig is en uit den aard der belangstelling zijner lezers veel meer namen en biographieën geeft uit het eigen land dan uit de overige, begrijpelijk en juist, maar... de onderzoeker die hierop een statistiek bouwt, moet wel zoo... naïef en kritiekloos wezen als *Huntington*, die in deze kwaliteiten uitblinkt boven velen.

Al de aardige feiten en redeneeringen verbonden met de pogingen der anthropologie en de kritiek op haar zijn hem met uitzondering van *De Gobineau*¹⁾ onbekend gebleven, zijn landgenoot *Ripley* ging hem toch beter voor en erkende veel in deze ook wilde theorie ondanks zijn scherpe kritiek.

De oudste geschiedenis der Joden schijnt H. letterlijk als echt te beschouwen en trekt zelfs conclusies uit de namen, p. 129! In 7 bladzijden worden de Joden, over wier aard zooveel geschreven is, aan H. trouwens onbekend gebleven, afgehandeld.

Het doel van H.'s boek is te bewijzen, dat de raskarakters plastisch zijn, wat hij met „gradual evolution” verwacht: hij denkt er niet aan te onderzoeken, of soms grondtrekken erfelijk en blijvend zijn en zich alleen maar anders voordoen in verschillende omstandigheden van land, kultuurperiode en constellatie; met de heele kwestie van die erfelijkheid houdt hij zich maar niet bezig. H. is zeker heel wat meer geograaf, physisch geograaf, dan anthropoloog, en psycholoog is hij zoo weinig als men het ongeveer wezen kan. Het onderwerp, dat hij behandelde, was bij uitnemendheid psychologisch, speciaal-psychologisch. Zijne behandeling is zeker beter dan die van *Finot* in der tijd, maar niet veel! H. is warm voorstander van eugenese. Het aardigste hoofdstuk moet ik noemen: „*The selection of modern Americans*”, in dit en de volgende „*The racial tendencies of civilisation*” en „*A racial test*” komen H.'s gelukkige eigenschappen aan den dag: onbevangeheid en frischheid in de aanwending van onderzoekingsmiddelen. De kritiek op hen en op de verkregen resultaten blijft ontbreken en ook hier schijnt H. het werk van anderen of niet te kennen of volslagen te ignoreeren.

Lenz in „*The New Statesman*” van Jan. 24, 1925 klaagt over, „*Our ignorance of Race*”, en terecht, maar hij noemt *Finot's* „*Le préjugé des Races*” „well discussed”, — dan zal *Huntington* hem zeker geheel bevredigen.

S. R. S.

¹⁾ H. noemt maar 4 niet Eng. of Amer. boeken nl.: *De Gobineau*, *Odin*, *Genèse des grands hommes*, *Sergi*, *Mediterranean Race* en *Le Bon*, *Psychologie des peuples*, trouwens alle vier in Engelsche vertaling.

*Hans Fehr. Kunst und Recht. Erster Band:
Das Recht im Bilde. Eugen Rentsch Verlag,
Erlenbach—Zürich (1924, 18 frs.).*

Blijkens het voorwoord van het aan de beeldende kunst gewijde eerste deel beoogde samensteller van dit prachtwerk — waarvan het tweede en derde stuk gewijd zullen zijn aan het recht in de dichtkunst, en aan de poëzie in het recht, — thans een reeks miniatures, schilderijen, teekeningen en houtsneden te verzamelen, waarin episoden uit het rechtsleven in vroeger eeuwen der Duitsch-sprekende volkeren worden afgebeeld.

Daartoe heeft de schrijver na een uitvoerige inleiding en een in historische details afdalende beschrijving, een ruim 200 stuks tellende reeks afbeeldingen verzameld, alle betrekking hebbende op rechtsinstituten uit de twaalfde tot achttiende eeuw.

Aangevangen wordt met voorstellingen, — merkwaardig primitief —, uit den tijd der eerste Duitse keizers, hun gezag aan de pauselijke macht ontleenende, waarna afbeeldingen volgen van de verschillende rijksdagen, en van allerlei, ook Zwitsersche „rechtsdagen” en gerechtshoven, alsmede van kerkelijke rechten en van het Frankforter Pfeiffergericht (17e eeuw). Na eenige artistieke „Gerechtigkeitsbilder” op de handhaving der gerechtigheid betrekking hebbende, volgen dan afbeeldingen van Gods-oordeelen: — o.a. typische staaltjes van een tweekamp tusschen man en vrouw —, en andere „bewijs”-middelen in het vroegere strafproces: vuurproef, eedshelpers, folteringen. Daarna komen dan, — als tegenstellingen met het voorafgaande — vermakelijke scènes uit *Reinaert de Vos* (dierprocessen), en rechtsverhalen uit oude Zwitsersche fabels, waarna het *Belialproces* (14e eeuw) aan de orde komt, waarover de schrijver wetenswaardige mededeelingen doet. Daarop doet hij een uitgebreide, eveneens uitvoerig toegelichte reeks afbeeldingen volgen van verschillende bestraffingswijzen uit vroeger eeuwen: onthoofding, galg, brandstapel, verminking, galeistraaf, enz., om ten slotte te eindigen met eenige voorstellingen, aan het privaatrecht ontleend: personen-, zaken-, verbintenissenrecht en erfrecht, waarbij ook het auteursrecht niet is vergeten: een vermakelijke afbeelding van den „onbeschermden auteur”, die, — gelijk het zeventiende eeuwsche spotbeeld 't voorstelt —, van zijn kostbare plunje beroofd wordt.

Met deze opsomming moge volstaan worden, daar zij reeds een voldoende beeld kan vormen van den historischen belangwekkenden, tevens artistieken inhoud van het werk, van belang niet slechts voor historici en juristen, ook uit onderwijs-oogpunt (rechtsgeschiedenis), doch tevens voor elken ontwikkelden leek, die zich de maatschappelijke ontwikkeling, in het bijzonder op strafrechtsgebied, voor oogen wil stellen.

Het werk is royaal uitgegeven, ruim gedrukt en van goede, op glanzend papier afgedrukte reproducties-voorzien.

G. J. VAN BRAKEL.